

ЄДИНИЙ ЦИФРОВИЙ РИНОК ЄС

Єдиний цифровий ринок є проявом інтеграційного процесу в європейській спільноті. В основу його створення покладено наміри створення вільного руху послуг та капіталу, виведення Європи з кризи, сприяння розвитку технологій, протидія злочинності, гармонізація законодавства.

Яковюк І. В. розглядав концепції негативної та позитивної інтеграції та їх розвиток у відносинах держав та національних економік. Перша передбачала усунення національних бар'єрів для створення регіонального ринку, де не існує наперед задана загальна модель господарювання. Вона базувалася на постулатах неоліберальної ідеології. Головним результатом її реалізації інтеграції стало створення Економічного і валютного союзу. Однак модель «соціальної ринкової економіки» не поспішала здавати позиції. У середині 1980-х рр. негативна інтеграція була доповнена позитивною складовою, яка передбачає, що держави-члени повинні приводити внутрішні механізми у відповідність із моделлю, контури якої визначаються в наднаціональних політичних рішеннях. Позитивна інтеграція більшою мірою соціально орієнтована, оскільки являє собою систему регулюючих імпульсів, що запроваджують стандарти стосовно товарів, виробництва, умов праці й охорони навколишнього середовища відповідно до пануючої концепції суспільного блага [7].

¹ Студентка 5 курсу Інституту прокуратури та кримінальної юстиції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Трагнюк О. Я. зазначив, що для теоретичного осмислення процесів інтеграції у межах Європейських співтовариств, а згодом і Європейського Союзу інколи використовується термін «федеральна політична система» та «федеральний правовий порядок» (federal legal order), які найкраще пристосовані для відображення особливостей правового регулювання багатоманітності суспільних інтересів і побудови конструктивної взаємодії різних рівнів влади в умовах інтеграційного об'єднання [6].

Білоусов Є. М. зазначив, що кінцеве оформлення глобалізаційних процесів стало можливим за рахунок поєднання розрізаних інтеграційних рухів, їх об'єднання та інтернаціоналізації. Такі інтеграційні процеси можуть пояснюватися двома антагоністичними групами причин: інтеграція в світову боротьбу за товари й сировину; в другому – інтеграція в світову боротьбу за ринки споживання [5].

11 квітня 2018 року була підписана Декларація про створення Європейського блокчейн співтовариства (Declaration on the establishment of a European Blockchain Partnership). Її підписали Австрія, Бельгія, Болгарія, Чеська Республіка, Естонія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Ірландія, Латвія, Литва, Люксембург, Мальта, Нідерланди, Норвегія, Польща, Португалія, Словаччина, Словенія, Іспанія, Швеція, Сполучене Королівство [3].

Ще у жовтні 2017 року Європейська рада звернулась до Європейської комісії представити європейський підхід до блокчейн-технологій та запропонувала висунути свої пропозиції щодо умов угоди [3].

Дане партнерство є засобом для співпраці між Державами-членами щодо обміну досвідом та знаннями в технічній та регуляторній сферах та розпочне загальноєвропейські застосування блокчейн-технологій у рамках єдиного ринку цифрових технологій [3].

Європейська комісія вже реалізувала аналогічну співпрацю через цифрову систему «Connecting Europe Facility», а саме послуги інфраструктури, такі як eID, eProcurement, eHealth, Online Dispute Resolution (ODR) або електронна база інформації про соціальний захист (EESSI, що) були успішно використані для на користь громадян [3].

Загалом буде слушно зауважити, що прийняття даної Декларації зумовлено розвитком блокчейн-технологій та його застосуванням у адмініструванні та наданні публічних послуг. Хоча її прийняття не було передбачене «Цифровим порядком денним для Європи – 2020», оскільки

у 2010 році дана технологія ще не сприймалась як нова можливість для європейської спільноти.

Основою процесу створення єдиного цифрового ринку ЄС є «Цифровий порядок денний для Європи – 2020», що є однією з семи флагманських ініціатив Стратегії «Європа 2020». Саме у даному документі закріплено поняття «динамічний єдиний цифровий ринок» та перелік заходів необхідних для його впровадження. Особливу увагу слід акцентувати на переліку Директив, що були переглянуті для їх відповідності вимогам сучасного розвитку інформаційних технологій:

1) Директива про повторне використання інформації державного сектора в аспекті її обсягу та принципів плати за доступ та користування такою інформацією;

2) Директива про забезпечення прав інтелектуальної власності та наступних широких консультацій із зацікавленими сторонами підготувати;

3) Директива про цифровий підпис з огляду на необхідність забезпечити правове регулювання транскордонного визнання та інтероперабельності безпечних систем електронної автентифікації тощо [2].

Як приклад ідей створення єдиного цифрового ринку ЄС слід розглянути положення наведені у преамбулі Детективи Європейського Парламенту та Ради від 15 квітня 2014 року про заходи, спрямовані на зменшення витрат на розгортання високошвидкісних мереж електронного зв'язку. Вона спрямована на запровадження певних мінімальних прав та обов'язків, що застосовуватимуться на всій території Європейського Союзу з метою полегшення розгортання високошвидкісних мереж електронного зв'язку та міжсекторальної координації. Належить здійснити мінімальну гармонізацію умов, проте не завдати шкоди найкращим існуючим практикам та заходам, ухваленим на національному та місцевому рівнях, що містять більш детальні положення та умови, а також додаткових заходів, що доповнюють зазначені права та обов'язки, відповідно до принципу субсидіарності [1].

Відповідно до принципу *lex specialis*, якщо застосовуються більш специфічні регуляторні заходи, що відповідають праву Європейського Союзу, останні повинні превалювати над мінімальними правами і обов'язками, передбаченими цією Директивою. Таким чином, Директива не повинна суперечити нормативно-правовій базі Європейського Союзу у сфері електронного зв'язку, викладеній у Директиві 2002/21/ЄС

Європейського Парламенту та Ради, а також Директиві 2002/19/ЄС Європейського Парламенту та Ради, Директиві 2002/20/ЄС Європейського Парламенту та Ради, Директиві 2002/22/ЄС Європейського Парламенту та Ради і Директиві Комісії 2002/77/ЄС, враховуючи національні заходи, ухвалені на підставі зазначеної нормативно-правової бази, такі як спеціальні симетричні або асиметричні регуляторні заходи [1].

Інтеграційні процеси у європейській спільноті тісно пов'язані з розвитком економіки. Встановлення спільних правил та взаємне регулювання ринкових відносин створило міцний зв'язок держав та має вплив на їх національні правові системи. Наразі активний розвиток інформаційних технологій та транснаціональних корпорацій вимагає нового етапу інтеграції, а саме: визначеності на міжнародному рівні, гармонізації законодавства, взаємного керування тощо. Особливе значення має впровадження інноваційних технологій у сфері державного та наддержавного управління, наприклад, створення єдиних систем та реєстрів на основі блокчейн-технологій. Дослідження достатньо нового правового явища як єдиний цифровий ринок допоможе зрозуміти його сутність та роль, особливо в контексті процесу євроінтеграції України.

Література:

1. Директива 2014/61/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15 травня 2014 року про заходи, спрямовані на зменшення витрат на розгортання високошвидкісних мереж електронного зв'язку 2020 URL: https://www.google.com.ua/url?sa=t&source=web&rct=j&url=http://nkrzi.gov.ua/images/upload/58/19/directive_2014_61_ua (дата звернення: 26.04.2018);
2. Цифровий порядок денний для Європи – 2020 URL: режим доступу: <https://www.google.com.ua/url?sa=t&source=web&rct=j&url=http://eump.org/system/resources/W1siZiIsIjIwMTUvMDgvMzEv> (дата звернення: 26.04.2018);
3. Declaration on the establishment of a European Blockchain Partnership URL: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/european-countries-join-blockchain-partnership> (дата звернення: 26.04.2018);
4. Digital single market URL: https://ec.europa.eu/commission/priorities/digital-single-market_en (дата звернення: 26.04.2018);
5. Білоусов Є. М. Глобалізація та економічна безпека держави (теоретико-правові аспекти) // Право та інновації. – 2014. – № 3. – С. 77–82.
6. Трагнюк О. Я. Застосування деяких концептуальних засад федералізму у правовому визначенні компетенції Європейського Союзу (до постановки проблеми) // Актуальні проблеми сучасного міжнародного права : зб. наук. ст. за

матеріалами І Харк. міжнар.-прав. читань, присвяч. пам'яті проф. М. В. Яновського і В. С. Семенова, Харків, 27 листоп. 2015 р. : у 2 ч. – Харків, 2015. – Ч. 1. – С. 128–135.

7. Яковюк І. В. Економічна функція держави і роль Європейського Союзу в її реалізації // Право та інновації. – 2014. – №4. – С. 105–114.

Науковий керівник: Бойчук Д. С., асистент кафедра міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого